

системи фізичного виховання для вирішення важливих соціальних і педагогічних проблем [8]. У першу чергу, мова йде про перехід від системи, яка орієнтована на формування лише певних фізичних якостей, життєво необхідних рухових умінь і навичок, до системи, що дає людині глибокі знання про свій організм, засоби цілеспрямованого впливу на фізичний стан, збереження і зміцнення здоров'я, також формує потреби в здоровому способі життя і фізичному удосконалюванні в активних заняттях фізичними вправами і спортом [4, 8, 9]. Іншими словами, цілеспрямоване та інтенсивне засвоєння дітьми і підлітками цінностей національної і світової культури фізичної активності, актуалізованих у здоровому способі життя – є найважливішим завданням виховання та освіти підростаючого покоління, вирішальною умовою формування нового рівня культури життєдіяльності населення.

Література:

1. Степан В.С. Российская философия сегодня: проблемы настоящего и оценка прошлого // Вопросы философии.-1997 -№5.- С. 3-14.
2. Философия. Ч.2. Основные проблемы философии: Учеб. пособие для вузов / Под ред. проф. В. И. Кириллова М.: Юристъ, 2000.- 304 с.
3. Базалук О.А. Из теории жизни... - Харьков: Основа, 1999.- 352 с.
4. Платонов В.М. "Спорт для всіх" в структурі здорового способу життя // Матеріали пленарної доповіді на міжнар. наук.-практ. конф. "Актуальні проблеми розвитку руху "Спорт для всіх" у контексті європейської інтеграції України". – Тернопіль, 24-25.06.2000.
5. Быков В.С. Теория и практика формирования потребности в физическом самовоспитании у школьников // Физическая культура: воспитание, образование, тренировка. 2000.- №1.- С. 2-7.

МІСЦЕ КУЛЬТУРНО-РЕЛІГІЙНИХ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В ПРОЦЕСІ СОЦІАЛІЗАЦІЇ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ

РАБІЙЧУК С.О.

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри соціальної роботи
та соціальної педагогіки
Хмельницького національного університету*

Соціалізація як універсальна категорія визначає процес особистісного становлення і розвитку. Тлумачиться вона, як становлення людського індивіда через формування в нього конкретно-визначених, соціально-історичних якостей. Постають вони у результаті предметно-діяльного освоєння системи загальних норм культури кожної окремої соціальної групи.

Соціалізація людини загалом та майбутніх фахівців соціальної сфери зокрема здійснюється за допомогою широкого набору засобів, що

характеризуються специфічними особливостями для того або іншого суспільства, того або іншого віку тих, хто соціалізується.

Кожне суспільство, кожна держава, кожний етнос практикують у своїй історії набір відповідних санкцій, тобто засобів умовляння і переконання, приписів і заборон, способів прояву визнання, заслуги, відзнаки тощо. За їх допомогою поведінка людини і цілих соціальних груп приводиться у відповідність до прийнятих в даній культурі норм і цінностей.

Національна культура і виховання, як провідні фактори соціалізації починаються із засвоєння духовних надбань свого власного народу – мови, моралі, національних традицій, релігійних вірувань, звичаїв і обрядів, знань тощо.

Велике значення у посиленні соціалізаційного впливу на майбутніх фахівців соціальної сфери відіграють культурно-релігійні традиції українського народу. Виникнення системи культурно-релігійних традицій спричинило появу дійового чинника, який інтенсивно сприяє свідомому і планомірному виробленню в особистості розумових, духовно-моральних і фізичних якостей [3].

Українська родина завжди була осередком виховання, в якій панували національні традиції. Виховання базувалося на знаннях, практичних справах, які відображали матеріально-духовне буття, національну історію та самотність були спрямовані на формування світогляду, розвиток культури і духовності. Народознавчий підхід виховував пошану до своєї історії, землі та етносу.

Наші пращури володіли знаннями про безкінечність і неосяжність світу, усвідомлювали постійну змінюваність життя, шанували природу, свою землю. В основі системи принципів українського народу завжди стояли такі, як хліб – усьому голова, свобода – найбільша цінність, кожна людина має жити по правді тощо. Осмислюючи безмежну народну мудрість, молодь брала приклад у старших в організації своєї життєдіяльності.

Українська народна філософія встановлює культ людини – дитини – природи. Ці та інші ідеї формулювали сутність життя, демократії, народного гуманізму, моралі, основний зміст і напрями розвитку національної системи виховання яка забезпечує ефективну соціалізацію.

Соціум створював і поліпшував морально-етичні норми. Провідними факторами народної моралі були і залишаються повага до вільної праці, утвердження ідеалів добра, краси, гуманних стосунків, знання свого родоводу, почуття громадянського обов'язку тощо.

Провідне місце в системі української культури завжди посідала українська родина яка починала дбати про виховання дітей від самого народження – любов'ю до пісні, усної народної творчості тощо. В родині відбувалось пізнання перших моральних норм – щирості, доброти, релігійної приналежності, поваги до старших, любові до свого краю. Віддана віра в Бога виховувалася з дитинства і підтримувалася у продовж життя, зокрема під час відправлення святкових ритуалів [1].

Дослідження провідних святинь наших прабатьків дає змогу чітко уявити, яким чином формувалися основи української національної системи виховання.

Мудрість виховання підростаючих поколінь найкраще віддзеркалює фольклор, який є ефективним і водночас невимушеним виховний засобом та усним підручником життя. Найкраще уявлення про сімейне й суспільне виховання, формування моральних якостей дають пісні, білини, легенди, прислів'я, приказки тощо.

Спрадавна українці шанували свій рід як святиню, а виховання дітей вважали святим обов'язком батьків. З обрядових родинних пісень (колискові, весільні та ін.) впливає вагоме місце в українському суспільстві родини, в якій головною функцією була саме виховна. У такі види народної творчості як колядки, щедрівки, веснянки, купальські пісні вкладено багато цінного матеріалу який сприяє пізнанню тогочасного народного емоційного та невимушеного світогляду [2].

Цінність усіх культурно-релігійних традицій у тому, що вони засвідчують високий ступінь духовного розвитку українського народу як автентичного етносу. Кожне слово, що наповнює наші колядки, гаївки, щедрівки несе в собі багатовимірний зміст і силу асоціацій які впливають на соціалізацію особистості.

Соціалізація як складний процес заснована на ефективній взаємодії, припускає обмін ролями, думками, а також засвоєння соціального досвіду, об'єднання в спільність. У процесі соціалізації формуються особисті переконання та ідеали, укладаються певні внутрішні позиції, які проявляється в характері стосунків, самооцінці, способах творчого самовираження тощо.

Література:

1. Артемова Л. М. *Історія педагогіки України: Підручник* / Л. М. Артемова. – К. : Либідь, 2006. – 424 с.
2. Бочарова В. Г. *О некоторых методологических подходах к пониманию целостного процесса социализации, воспитания и развития личности* / В. Г. Бочарова // *Теория и практика социальной работы: отечественный и зарубежный опыт* / Отв. ред. Т. Ф. Яркіна, В. Г. Бочарова. – М. : – Тула, 1993. – Т.1. – С. 37-57.
3. Любар О. О., Стельмахович М. Г., Федоренко Д. Т. *Історія української школи і педагогіки : навч. посіб.* / за ред. Любара О.О. / О. О Любар, М. Г. Стельмахович, Д. Т. Федоренко. – К. : Т-во «Знання», КОО, 2003. – 450 с.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ САМООЦІНКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ НА РІЗНИХ ЕТАПАХ НАВЧАННЯ У ВНЗ

РОМАНОВСЬКА Л. І.

*доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри соціальної роботи і
соціальної педагогіки*

Хмельницького національного університету

На сучасному етапі розвитку вищої школи однією з важливих проблем є проблема самооцінки студентської молоді, адже побудова в сучасній Україні нового гуманного, демократичного громадянського суспільства висуває на передній план проблеми, пов'язані із формуванням всебічно розвиненої особистості майбутніх фахівців, здатних адекватно сприймати зміни в суспільному житті, проявляти свідому активність, спрямовану на приведення внутрішніх резервів у відповідність до зовнішніх умов. Від того, чи адекватно особистість сприймає себе, чи немає певних негативних відхилень у її ставленні до себе, залежить її майбутнє.

Самооцінка майбутніх фахівців соціальної сфери лежить в основі багатьох їхніх дій, від рівня самооцінки залежить нормальний розвиток і становлення особистості, самооцінка впливає на подальшу професійну діяльність, спілкування з оточуючими, формування навичок, загальну якість життя тощо.

Проблема самооцінки майбутніх фахівців соціальної сфери розглядалась багатьма науковцями у руслі філософських, соціально - педагогічних та психологічних досліджень, в яких розкриті загальні теоретико-методологічні та соціально-психологічні проблеми становлення самооцінки особистості.

Закцентуємо коротко увагу на основних теоретичних засадах:

- самооцінка - оцінка особистістю самої себе, своїх якостей, життєвих можливостей, ставлення інших до себе і до свого місця серед них;

- самооцінка людини являється серцевиною самосвідомості. Адже самосвідомість являє собою складний психічний процес, сутність якого полягає у сприйнятті особистістю численних образів самої себе в різних ситуаціях діяльності та поведінки, в усіх формах взаємодії з людьми, і в поєднанні цих образів в єдине цілісне утворення – уявлення, а потім у поняття свого власного «Я», як суб'єкта, що відрізняється від інших суб'єктів;

- в самосвідомості виділяють, з одного боку, систему психічних процесів, що пов'язана з самопізнанням, переживання власного ставлення до себе і регулюванням власної поведінки. З іншого боку, можна говорити про систему відносно стійких утворень особистості, що виникають як продукти цих процесів;

- знання про себе поєднане з певним ставленням до себе становить самооцінку, яка є складовою «Я-концепції», «Я-образу», виявом суб'єктивної активності особистості. Індивідуальні особливості самооцінки впливають на формування таких рис характеру, як упевненість, критичність та інші [1].